

Economische impact toerisme op Schouwen-Duiveland

Toeristische bestedingen

Uit data van het onderzoek Vakanties van Nederlanders (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022) kunnen we gegevens over bestedingen van toeristen herleiden. Binnen deze bestedingscijfers kan onderscheid worden gemaakt tussen bepaalde categorieën van uitgaven: accommodatie, vervoer, horeca en overig (boodschappen, entree, etc.). In tabel 1 zijn de cijfers weergegeven. Ieder bedrag is afzonderlijk afgerond.

Tabel 1 | Bestedingen van toeristen in Zeeland in 2022, per persoon per nacht

Vakantie-uitgaven	Per nacht
Accommodatie ¹	€ 30
Vervoer	€ 7
Horeca	€ 11
Winkels	€ 5
Uitstapjes	€ 2
Overig	€ 1
Totale uitgaven	€ 55

Bestedingen van vaste gasten

Ook over de vaste gasten in Zeeland zijn bestedingscijfers bekend, onder andere uit het Vaste Gasten Onderzoek 2022 van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme. Dit onderzoek geeft inzicht in de bestedingen van vaste gasten in Zeeland waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen de volgende categorieën per accommodatietype: eten en drinken buitenshuis, dagelijkse boodschappen, overige aankopen in winkels, overige uitgaven en entree/toegang voor activiteiten. In tabel 2 zijn deze cijfers overzichtelijk weergegeven per accommodatietype van vaste gasten in Zeeland. Ieder bedrag is afzonderlijk afgerond.

Tabel 2 | Bestedingen van vaste gasten in Zeeland, per persoon per dag per accommodatietype

	Eten & drinken buitenshuis	Dagelijkse boodschappen	Overige aankopen in winkels	Overige uitgaven	Entree / toegang voor activiteiten	Totaal
Vast kamperen op jaarplaats	€ 7	€ 4	€ 5	€ 3	€ 2	€ 21
Vast kamperen op seizoenplaats	€ 7	€ 5	€ 5	€ 3	€ 2	€ 22
Vaste ligplaatsen	€ 10	€ 7	€ 7	€ 5	€ 2	€ 31
Tweede woningen	€ 13	€ 7	€ 5	€ 5	€ 2	€ 31

¹ Alleen voor deze categorie vakantie-uitgaven zijn cijfers op Zeeuws schaalniveau beschikbaar. De overige categorieën vakantie-uitgaven betreffen cijfers op landelijk schaalniveau.

In tegenstelling tot een ‘normale’ verblijfsbezoeker heeft een vaste gast ook jaarlijkse uitgaven. Deze kosten zijn ook in beeld gebracht in het Vaste Gasten Onderzoek 2022 van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme. De hoogte van deze jaarlijkse uitgaven verschilt per accommodatietype. Ook zijn niet alle kostenposten van toepassing op de verschillende typen. Zo hebben vaste gasten met een tweede woning of stacaravan op een jaarplaats niet te maken met stallingskosten. Het onderzoek laat zien dat respondenten met een tweede woning op jaarbasis de meeste uitgaven hebben (€ 10.500). Daarna volgt een jaarplaats met € 8.800.

De jaarlijkse kosten voor een seizoenplaats (€ 3.500) of vaste ligplaats (€ 2.000) liggen een stuk lager. Grote verschillen zijn zichtbaar binnen de kostenpost lokale belastingen en de kosten voor gas, water en elektra. Dit varieert van enkele tientallen euro’s tot meer dan € 1.000. De jaarlijkse kosten verschillen per type verblijfsaccommodatie en worden gespecificeerd weergegeven in tabel 3. De bedragen zijn afzonderlijk afgerond. Zie hoofdstuk 8 van het Vaste Gasten Onderzoek 2022 voor een uitgebreide analyse van de (jaarlijkse) uitgaven van vaste gasten in Zeeland.

Tabel 3 | Jaarlijkse uitgaven van vaste gasten in Zeeland in 2022, naar accommodatietype

	Tweede woning	Jaarplaats	Seizoenplaats	Vaste ligplaats
Huur van de standplaats/licplaats	€ -	€ 3.500	€ 2.900	€ 1.100
Hypotheek / lening verblijfsaccommodatie	€ 4.000	€ 3.500	€ -	€ -
Lokale belastingen (bijv. rioolheffing, toeristenbelasting)	€ 1.200	€ 300	€ 250	€ 60
Bijdrage Vereniging van Eigenaren	€ 400	€ -	€ -	€ -
Gas / water / elektra	€ 1.100	€ 400	€ 140	€ -
Verzekeringen	€ 360	€ 220	€ -	€ 310
Stalling buiten het seizoen	€ -	€ -	€ 200	€ 570
Schoonmaak	€ 570	€ 280	€ -	€ -
TV / telefonie / internet	€ 500	€ 130	€ -	€ -
Contributie boekingsysteem / website / promotie	€ 1.350	€ -	€ -	€ -
Overig	€ 1.000	€ 450	€ -	€ -
Totaal	€ 10.500	€ 8.800	€ 3.500	€ 2.000

Economische impact

De berekening van de economische impact vindt plaats met behulp van een input-outputmodel (IO-model). IO-modellen laten zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt in output, toegevoegde waarde en werkgelegenheid. Het is belangrijk op te merken dat het hier gaat om de economische impact van de bestedingen die de verblijfsbezoeker doet tijdens de vakantie.

Investerings van consumenten (bijv. aanschaf chalet), bedrijven (bijv. bouw of verbouw voorzieningen) en overheid zijn nog niet meegeteld. De totale economische spin-off van toerisme is dus nog groter. Dankzij toerisme is ook het draagvlak voor maatschappelijke voorzieningen groter. Jaarlijks vinden miljoenen overnachtingen plaats in de gemeente Schouwen-Duiveland. Samen met de lokale bevolking zorgt dit voor een breed draagvlak voor bijvoorbeeld zorgvoorzieningen, openbaar vervoer, et cetera.

Allereerst worden de bestedingen van toeristen onderverdeeld naar bedrijfsklassen volgens de indeling van het CBS. Deze bestedingen zijn uitgedrukt in 'marktprijzen': prijzen die door consumenten worden betaald. Het IO-model is echter genoteerd in basisprijzen. Basisprijzen zijn prijzen exclusief belastingen, product gebonden subsidies en handels- en vervoersmarges. Alle prijzen worden daarom gecorrigeerd voor BTW en eventuele accijnzen (bijvoorbeeld brandstofaccijnzen).

In het IO-model wordt vervolgens zichtbaar welke sectoren nodig zijn om de bestedingen mogelijk te maken: de horeca heeft bijvoorbeeld elektriciteit en gas nodig van energiebedrijven om gasten te kunnen bedienen. Deze directe en indirecte relaties worden met het IO-model inzichtelijk gemaakt.

In de bijlage wordt het IO-model stap voor stap toegelicht. Uiteindelijk resulteert de berekening in de toegevoegde waarde die gecreëerd wordt in de regionale economie van gemeente Schouwen-Duiveland en de werkgelegenheid die daarmee samenhangt.

Bij het berekenen van de werkgelegenheidseffecten wordt geen rekening gehouden met een aantal factoren:

- Seizoenseffecten of overwerken, de benodigde arbeid is omgerekend naar banen, uitgaande van de gemiddelde arbeidsproductiviteit in de verschillende sectoren.
- Het IO-model is een lineair model, er wordt niet van uitgegaan dat het bestaande personeel meer of efficiënter gaat werken.
- Ook wordt geen rekening gehouden met de werking van de arbeidsmarkt, zoals dat een toenemende vraag naar arbeid zou kunnen leiden tot loonstijgingen.
- Ten slotte wordt ook geen rekening gehouden met pendel van werknemers en het daarmee samenhangende weglekken van inkomen, bijvoorbeeld inwoners van andere gemeenten die in gemeente Schouwen-Duiveland werken of omgekeerd.

Tabel 4 | Economische effecten van verblijfstoerisme op Schouwen-Duiveland 2016-2018 en 2021-2022*

	Totale bestedingen verblijfstoerisme	Gecorrigeerde bestedingen (na aftrek belastingen)	Toegevoegde waarde	Werkgelegenheid als gevolg van verblijfstoerisme (aantal banen)	Aandeel in totale werkgelegenheid
2016	€ 176.887.000	€ 122.455.500	€ 66.431.000	1.880	12%
2017	€ 182.746.000	€ 130.626.000	€ 70.820.500	1.990	13%
2018	€ 191.818.000	€ 137.070.000	€ 74.364.500	2.090	13%
2021	€ 281.134.000	€ 180.624.000	€ 93.006.000	2.900	18%
2022	€ 296.000.000	€ 197.701.000	€ 101.762.000	3.180	19%

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond.

De economische impact van het verblijfstoerisme voor Schouwen-Duiveland is zeer groot. De bestedingen ter waarde van € 296 miljoen zorgden voor 3.180 banen in de gemeente, verspreid over alle economische sectoren. Tabel 5 laat zien in welke sectoren de banen worden gegenereerd. Het verblijfstoerisme genereert 19% van alle banen op Schouwen-Duiveland. In bovenstaande cijfers is de economische impact van dagtoerisme nog niet meegenomen. De totale impact van toerisme is dus nog groter.

Tabel 5 | Economische effecten van verblijfstoerisme op Schouwen-Duiveland 2022 – verdeeld naar sectoren*

	Gecorrigeerde bestedingen (na aftrek belastingen)	Toegevoegde waarde	Werkgelegenheid (aantal banen)
A Landbouw, bosbouw en visserij		€ 224.000	2
B Delfstoffenwinning		€ 8.000	0
C Industrie	€ 519.000	€ 1.842.000	15
D Energievoorziening		€ 58.000	0
E Waterbedrijven en afvalbeheer		€ 70.000	1
F Bouwnijverheid		€ 220.000	2
G Handel		€ 7.254.000	96
H Vervoer en opslag		€ 794.000	9
I Horeca	€ 175.646.000	€ 79.971.000	2.780
J Informatie en communicatie		€ 214.000	2
K Financiële dienstverlening		€ 291.000	2
L Verhuur en handel onroerend goed		€ 1.379.000	2
M Zakelijke dienstverlening		€ 1.831.000	26
N Openbaar bestuur en overheidsdiensten		€ 157.000	2
O Onderwijs		€ 223.000	3
P Gezondheids- en welzijnszorg		€ 32.000	1
Q Cultuur, sport en recreatie	€ 16.367.000	€ 6.978.000	230
R Overige dienstverlening		€ 215.000	3
Handels- en vervoersmarges	€ 5.168.000		
Totaal	€ 197.701.000	€ 101.762.000	3.180

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond

Bijlage 1 – Het input-outputmodel

Het berekenen van de economische effecten van toerisme vindt plaats met behulp van een input-outputmodel. De keuze voor gebruik van dit model wordt hieronder toegelicht.

In Nederland worden veel verschillende modellen gebruikt voor het berekenen van economische impact. Met name in de context van toerisme en vrije tijd bleek dat deze verschillende berekeningen veel vragen oproepen. Reden voor Breda University of Applied Sciences (BUas), partner van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, om continu onderzoek te doen naar de beste methode om de economische impact van toerisme en vrije tijd op regionaal niveau te meten. De conclusie is dat, met name voor toepassingen op regionaal niveau, het IO-model zeer veel mogelijkheden biedt. IO-modellen laten zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt in output, toegevoegde waarde en werkgelegenheid. Daarom hanteert HZ Kenniscentrum Kusttoerisme dit model altijd voor economische impactanalyses van toerisme en toeristische ontwikkelingen.

Het input-outputmodel beschrijft de relaties tussen bestedingen (=input) enerzijds en de productie (=output) die daarvoor in de verschillende bedrijfsklassen nodig is. Deze relaties zijn in elke regio anders, afhankelijk van de aanwezige bedrijvigheid in regio's. Met behulp van deze relaties worden zowel de directe als de indirecte effecten zichtbaar gemaakt. Direct zijn de effecten bij sectoren die rechtstreeks verkopen aan toeristen. Bijvoorbeeld de werkgelegenheid op de camping waar de toerist verblijft of de bakker waar de toerist zijn brood koopt. Indirect zijn de effecten in de sectoren die leveren aan de sectoren die verkopen aan de toeristen. Zoals de werkgelegenheid bij de groothandel die producten levert aan de camping.

Niet berekend worden de afgeleide effecten: het feit dat extra inkomen in de verschillende sectoren ook weer leidt tot meer bestedingen. Bij het gebruik van een input-outputmodel wordt ook geen rekening gehouden met eventuele negatieve effecten. Er wordt van uitgegaan dat de bestedingen die worden opgevoerd als input niet leiden tot een afname van bestedingen elders. Daarnaast geldt bij een input-outputmodel de aanname dat de benodigde productiecapaciteit (arbeid, kapitaal, machines) vrij inzetbaar is voor het realiseren van deze input; oftewel dat de extra productie niet ten koste gaat van productie in andere sectoren. Overigens zijn een aantal van deze beperkingen gereduceerd als onderdeel van het onderzoek bij BUas.

Om de berekeningen te kunnen uitvoeren is er een input-outputtabel specifiek voor de regio nodig. Dit is een tabel die antwoord geeft op de vraag hoeveel elke sector levert aan zichzelf, aan andere sectoren en aan hun uiteindelijke afnemers. Alleen op basis van een input-outputtabel kan de stap worden gemaakt van de directe effecten naar de totale effecten (direct + indirect). Er blijkt namelijk uit hoeveel output er in elk van de sectoren van de economie nodig is, om er voor te zorgen dat er producten en diensten geleverd kunnen worden aan (bijvoorbeeld) toeristen.

Input-outputtabellen zijn veelal alleen beschikbaar op nationaal niveau. Speciaal voor dit onderzoek hebben onderzoekers van BUas een input-outputtabel voor gemeente Schouwen-Duiveland samengesteld.